

TOM NIEMI

Euroopan komission Joint Research Centre (JRC) työstää paraikaa kompostimassoille, mädätteille ja muille biohajoaville jätteille niin sanottuja end of waste (EoW) -kriteereitä, eli sitä, milloin näiden aineiden jätestatus päättyy ja ne muuttuvat tuotteiksi.

Ensimmäisiä hahmotelmia siitä, millaisia käsittely- ja laatustandardeja EoW-kriteerit pitäisivät sisällään, esiteltiin muun muassa Biolaitosyhdistyksen seminaarissa viime marraskuussa. Tämän vuoden helmikuussa tuli uusi keskustelupaperi, johon komissio pyysi kommentteja jäsenvaltioilta.

Ympäristöministeriön ylitarkastaja **Ari Seppänen** kokosi ja valmisti Suomen kommentteja siihen. Hän uskoo, että ensimmäinen esitys kriteereistä valmistuu loppusyksystä.

Seppäsen mukaan komissio on nyt myös päättänyt, että puhdistamolietedirektiivin päivittäminen pannaan vihdoin täytäntöön. Se kytkettäisiin jollain tavalla myös kompostimassojen hyödyntämiseen, mutta tarkemmasta sisällöstä ei ole tietoa, sillä työ on vasta otsikotasolla.

DIREKTIIVIN TILALLE KRITERIT

EU:n kaatopaikkadirektiivi velvoittaa selkeästi jäsenmaita eriyttämään biohajoavat ainekset loppusijoitukseen menevästä jätevirrasta. Toistaiseksi jäsenmailla on ollut varsin suuri vapaus tulkita, mitä biohajoaville jätteille pitäisi tai kannattaisi tehdä.

EU:n komission toistaiseksi vallalla oleva näkemys on se, että ei ole mitään yksittäistä parasta menetelmää biohajoavien jätteiden käsittelemiseksi. Ympäristöhyödyt ja haitat riippuvat lukuisista paikallisista tekijöistä.

Siksi komissio suositteli, että jäsenvaltioiden biojätestrategioissa noudatettaisiin elinkaariajattelua, joka nojautuisi komission julkaisemaan ohjeistukseen laskentatavoista. Tämän virallisen ohjeistuksen pitäisi tulla tänä vuonna.

Suomessa on satsattu biolaitoksiin, mutta esimerkiksi Kreikassa ja monissa uusissa jäsenmaissa panostus on ollut vaatimatonta, koska on odotettu EU:n linjauksia biojätepolitiikassa.

Biojätedirektiivi oli pitkään vireillä. Komissio kuitenkin päätyi viime vuonna siihen, että tällaista direktiiviä ei tarvita. Sen sijaan tulevat EoW-kriteerit ajaisivat osin samaa asiaa.

SUOMI EDELLÄ

Suomi kuuluu jäsenmaihiin, jotka ovat jo joltain osa-alueelta ratkaisseet sen, milloin eloperäinen jäte lakkaa olemasta jätettä ja muuttuu esimerkiksi lannoitevalmisteksi kutsuttavaksi

Kompostimassan jätestatukselle pian

Euroopan komissio määrittelee syksyllä, milloin ja miten käsiteltyinä kompostimassat ja muut biohajoavat jätteet muuttuvat tuotteiksi.

tuotteeksi. Lannoitevalmistelainsäädäntö määrittelee sallitut raaka-aineet, käsittelyvaatimukset ja lopputuotteen laatukriteerit, jolloin jäte tosiasiallisesti on muuttunut kasvinviljelyyn sopivaksi tuotteeksi. Laissa on myös määritelty tuotevastuu, joka on lannoitevalmistelle laajempi kuin tavanomaisessa tavara kaupassa.

Toisin kuin meidän monimuotoiset lannoitevalmisteksemme, EU:n yhteinen lannoiteasetus 2003/2003 koskee tällä hetkellä ainoastaan epäorgaanisia lannoitteita. Tähän saattaa tulevana vuosina tulla muutos, koska komissio valmistelee unionin tasoista, nykyistä laajempaa lannoitevalmistelainsäädäntöä, jonka piriin tulisivat muun muassa maanparannusaineet ja kasvualustat. Suomen on syytä varautua sii-

hen, että omaankin lainsäädäntömme voi tulla muutostarpeita, koska joudumme aikanaan sopeutumaan yhteiseen EU-lainsäädäntöön.

Vaikka EoW:n avulla saataisiin yleiseurooppalainen määritelmä siitä, milloin kompostin ja mädätteen raaka-aineet muuttuvat jätteistä tuotteiksi, hyöty tästä biolaitostoimijalle olisi riippuvainen muustakin lainsäädännöstä.

TAUDINAIHEUTTAJAT HUOMIOON

Esimerkiksi tulevassa EU:n lannoitelainsäädännön kokonaisuudistuksessa saattaisi EoW-kriteerien täytyminen olla yksi vaatimus niin sanotulle sallitulle raaka-aineelle vaikkapa kas-

Scanstockphoto

Tulppaanit loistavat juuri nyt Alankomaiden Keukenhofissa. Niidenkin mullassa voi tulevaisuudessa käyttää standardoitua kompostituotetta.

jäisi raaka-aineena samaan minimilaadun kategoriaan kuin lajittelematon yhdyskuntajäte.

Saijariina Toivikko Vesi- ja viemärlaitosyhdistyksestä kertoo VVY:n jakavan eurooppalaisen kattojärjestönsä EUREAU:n kannan siitä, että puhdistamolietteelle tulisi mahdollistaa pääsy EoW:n puhtaimpaan tuotekategoriaan, jos liete vain täyttää tähän asetetut kriteerit.

Suomen nykyainsäädännön valossa tällä ei välttämättä olisi suurta merkitystä, koska esimerkiksi lietekomposteilla on jo käytännössä tuotestatus kansallisessa lainsäädännössä. Niillä ei ole erityisiä käyttörajoituksia eikä niistä aiheudu erityisiä seurantavelvoitteita, lukuun

ottamatta maatalouskäyttöä, jota edelleen säätelee myös puhdistamolietedirektiivi.

EU-lainsäädännön muutosten vaikutusta onkin tällä hetkellä lähes mahdotonta arvioida. Toivikon mukaan tuotestatuksen saamisen edellytyksenä olevien uusien vaatimusten noudattaminen voi vaikeuttaa toimintaa, mutta toisaalta tuotestatus voi myös olla markkinoinnissa etu.

Lähteet ja lisätietoa:

Lasaridi, K. 2009. Implementing the Landfill Directive in Greece: problems, perspectives and lessons to be learned. The Geographical Journal 175:4:261–273.

Technical report for End-of-waste criteria on Biodegradable waste subject to biological treatment. First Working Document. 21 February 2011. IPTS/JRC European Commission.

hyvästit

vualustaseoksissa. Tällaisistakin vaihtoehtoista on keskusteltu.

Kun lainsäätäjät tavoittelevat tuoteturvallisuutta, joudutaan ottamaan huomioon ei-niin-myyviä asioita kuten taudinaiheuttajat ja haitta-aineet.

Eläinperäisten jätteiden osalta ei voida kiertää sivutuoteasetuksen käsittely- ja mahdollisia käyttörajoitusmääräyksiä. Ne vaikuttavat väistämättä EoW-kriteereihin.

Erityisesti hitaasti hajoavat orgaaniset haitta-aineet, ns. POP:it (persistent organic pollutant), ovat myös komission luopin alla toisaalla. Tämä tullee vaikuttamaan tulevien säädösten valmisteluun.

MAHDOTON ARVIOIDA

Puhdistamolietteen asema näissä kuvioissa on myös herkkä kysymys. Syksyllä esillä olleissa hahmotelmissa EoW:n niin sanottuun puhtaimpaan tuotekategoriaan ei kelpuutettu puhdistamolietteitä sallituksi raaka-aineeksi erilliskerätyjen biojätteiden rinnalle, vaan liete

Scanstockphoto

EU-maat ovat edenneet hyvin eri tahtia biojätehuoltostrategioidensa kanssa. EU:n komission end-of-waste-kriteerit toisivat yhtenäisyyttä EU-alueen kompostituotteiden markkinointiin. Tämän puolalaisen omenapuun kevätkukinnan vahvistamiseen standardoitu kompostituote ei enää ennä, sillä ensimmäistä kriteeriestitystä odotetaan vasta syksyllä.